

Hermanis Paukšs

ĶIEĢELIS
(viencēliens)

Darbojas:

TŪRISTS
MEITENE

1. skats

Tūrists (uznāk). Kāda pasakaina pļaviņa! Īsts brīnums... (Attin telti.) Nē – vispirms sakursim uguni un pagatavosim nelielas pusdienas. Ļoti labi – gluži piemērots akmentiņš pavardam. Vēl derētu otrs tāds... vai kāds ķieģelis...

2. skats

Meitene (uznāk ar ķieģeli rokā). Kungs, vai nevēlaties nopirkt ķieģeli?

Tūrists. Vai tu to nopietni, mīļais bērns?

Meitene. Jā, es neesmu pieradusi jokot.

Tūrists. Un cik tu prasi par šo ķieģeli?

Meitene. Nieka piecdesmit latus.

Tūrists. Vai tev prāts, mīļais bērns! Ķieģelis taču nemaksā piecdesmit latus! Šāds ķieģelis varētu maksāt... piecus santīmus. Es to labprāt no tevis nopirktu par desmit santīmiem... divdesmit. Nu labi – bet ne vairāk kā par trīsdesmit pieciem.

Meitene. Es nezinu. Mans tētis jaunībā arī piepelņījās ar ķieģeļu pārdošanu. Viņš tos esot tirgojis par simt rubļiem gabalā. Un simt rubļi toreiz esot bijusi normāla mēnešalga.

Tūrists. Vai viņš pats tev to stāstīja?

Meitene. Jā.

Tūrists. Man liekas, ka viņš būs jokojis.

Meitene. Nu nez vai. Mans tētis nav pieradis jokot. Mūsu ģimenē vispār neviens nejoko.

Tūrists. Savādi. Jums tāda jocīga ģimene.

Meitene. Var jau būt. Katrā ģimenē savi paradumi. Pirksiet ķieģeli?

Tūrists. Par piecdesmit latiem?

Meitene. Es nezinu. Bet par trīsdesmit pieciem santīmiem man to negribētos pārdot. Labs ķieģelis. Gluži jauns.

Tūrists. Nē, nē – es nevaru atļauties iepirkt ķieģeļus par piecdesmit latiem gabalā! Ja tev būtu autokrava ar ķieģeļiem – tad gan – tad es būtu gatavs maksāt pat simt latus! Protams – par visu kravu.

Meitene. Bet kāpēc mans tētis varēja pārdot ķieģeļus par simt rubļiem gabalā?

Tūrists. Un viņam pirka?

Meitene. Tētis teica, ka esot pirkuši.

Tūrists. Par simt rubļiem gabalā?

Meitene. Jā.

Tūrists. Tai laikā, kad simt rubļi bija normāla mēnešalga?

Meitene. Jā.

Tūrists. Dīvaini. Interesanti zināt, cik ķieģeļus viņam par šādu cenu toreiz izdevās pārdot?

Meitene. Tētis teica, ka ap simt ķieģeļiem mēnesī.

Tūrists. Ap simt ķieģeļiem mēnesī? Tad jau iznāk, ka viņš katru mēnesi varēja pa vieglajai automašīnai nopirkt?

Meitene. Tik smalki es nezinu.

Tūrists. Nē, nē, mīļais bērns – ja tu esi ar mieru šo ķieģeli pārdot par pieciem santīmiem, tad es to pārku, ja ne – tev nāksies meklēt savam ķieģelim citu pircēju.

Meitene. Es nezinu... tad man jāaprunājas ar tēvu. Viņš varbūt nebūs ar mieru, ka es pārdodu tik lēti.

Tūrists. Jā, protams, mīļais bērns – ej apspriedies ar tētiņu. Pilnīgi iespējams, ka jums saviem ķieģeļiem būs jāatrod kāds cits pircējs.

Meitene. Labi, kungs – neņemiet ļaunā. (Prom.)

Tūrists. Ak, ko nu, ko nu. Piecdesmit latu par ķieģeli... nē tas tomēr ir pārlietu daudz. (Turpina rosīties.)

3. skats

Meitene (uznāk). Kungs! Es aprunājos ar savu tēvu!

Tūrists. Un ko viņš teica?

Meitene. Viņš teica, ka piecdesmit lati ir mazākā nauda, ko varot ņemt par šo ķieģeli.

Tūrists. Ak tā? Tad varbūt šis ir kāds īpašs ķieģelis?

Meitene. Es nezinu. Manuprāt – gluži parasts.

Tūrists. Nu, ja gluži parasts ķieģelis, tad es neesmu ar mieru to pirkt par piecdesmit latiem – kā jau teicu: jums vajadzēs tam meklēt citu pircēju!

Meitene. Citu?

Tūrists. Nu protams, ka citu – es nesaprotu, kas te ko brīnīties?

Meitene. Es nebrīnos... es tikai pārdomāju.

Tūrists. Te nav ko pārdomāt, mīļais bērns! Ja es tavu ķieģeli nepērku, tad skaidrs, ka tev bez liekām pārdomām ir jāatrod cits pircējs.

Meitene. Jūs tā domājat?

Tūrists. Nu bet protams!

Meitene. Labi, kungs – tad es eju skatīties, vai neatradīsies manam ķieģelim kāds cits pircējs.

Tūrists. Es tev vēlu veiksmi, mīļais bērns!

Meitene. Paldies. (Prom.)

Tūrists. Kāda maniakāla iedoma – pārdot ķieģeli par piecdesmit latiem. (Turpina darboties.)

4. skats

Meitene (uznāk). Kungs – esmu gatava vienu latu atlaist!

Tūrists. Ā – tu tā esi, mīļais bērns. Bet es taču tev paskaidroju, ka nevaru atļauties izdot par ķieģeli vairāk kā piecdesmit santīmus!

Meitene. Bet apdomājiet labi, godātais kungs: es taču esmu gatava jums vienu latu atlaist! Un viens lats – tā nav joka lieta! Ne jau visur jums būs gatavi atlaist veselu latu par precī, kas patiesībā ir vismaz piecdesmit latus vērtā!

Tūrists. Redzi, bērns... es tomēr neesmu pārliecināts, ka šis ķieģelis ir piecdesmit latu vērts. Jo, ja tas šo naudu maksātu, tad tev jau sen to būtu izdevies pārdot kādam citam.

Meitene. Bet vesels lats atlaides, kungs!

Tūrists. Ko nozīmē vesels lats atlaides, ja es esmu gatavs par to dot ne vairāk kā piecdesmit santīmus! Es vēl varētu padomāt, ja tu par šo ķieģeli prasītu latu, nevis piedāvātu latu atlaides no fantastiskas summas! Vai tu mēģināji to pārdot kādam citam?

Meitene. Nē - es nevienu citu nesastapu.

Tūrists. Tad vai nu atdod šo ķieģeli man par latu, vai arī zini, ka vēlreiz šurp nākt nav nozīmes!

Meitene. Nē, es baidos, ka nevaru jums atlaist četrdesmit deviņus latus.

Tūrists. Tad nekā.

Meitene. Labi... ja nevienu citu vairs nesastapšu, tad iešu atkal pakonsultēties ar tēvu - viņam, kā nekā, šajās lietās ir pieredze. (Dodas prom.)

Tūrists. Protams, mīļais bērns - nemaz nevēlos to noliegt. (Kad meitene prom.) Tāds dīvains bērns... un vispār - jocīga ģimene. (Turpina iekārtoties.)

5. skats

Meitene (uznāk). Kungs...

Tūrists. Jā?!

Meitene. Tēvs pastāv uz to, ka jūs esot īstais pircējs!

Tūrists. Tiešām? Kāpēc tad tā?

Meitene. Jā. Un vēl viņš ir pret to, ka jums atlaižu kaut santīmu. Piecdesmit lati, un - basta!

Tūrists. Vai viņš tā teica?

Meitene. Jā.

Tūrists. Smieklīgi.

Meitene. Un kas tur smieklīgs?

Tūrists. Vai tiešām tu nesaproti, ka tirgum ir stingri likumi?

Meitene. Tieši tā arī tēvs man teica.

Tūrists. Nu ja! Un tas nozīmē, ka tu savu ķieģeli man vari pārdot tikai par tādu cenu, kādu es esmu gatavs maksāt! Vai arī lētāk. Bet nekādā gadījumā ne dārgāk! Un, ja tu pastāvi uz saviem piecdesmit latiem, tad meklē sev citu pircēju, kurš ir gatavs tos maksāt! Bet mani tagad, lūdzu, liec mierā! Jā?

Meitene. Tēvs apgalvoja, ka jūs šo ķieģeli no manis noteikti nopirkšot. Un tieši par piecdesmit latiem.

Tūrists. Interesanti gan - kā tad tavs tēvs to var zināt?!

Meitene. Nū... viņam tomēr ir pieredze šajos jautājumos.

Tūrists. Es pieļauju iespēju, ka viņš tiešām kaut ko saprot no ķieģeļiem un ķieģeļu pārdošanas, bet esmu pārliecināts, ka viņš ne velna nesaprot no manis!

Meitene. Kāpēc tad viņš teica, ka jūs šo ķieģeli noteikti pirkšot?

Tūrists. Es nezinu, bērns - domāju, ka tā ir labdabīga kļūdīšanās!

Meitene. Līdz šim mans tēvs vēl ne reizes nav kļūdījies.

Tūrists. Kā to saprast?

Meitene. Nu, ja viņš saka, ka kāds kaut ko nopirks no manis par tādu un tādu cenu, tad vienmēr tā arī notiek.

Tūrists. Ak tā? Tātad tu nepārtraukti kaut ko pārdod?

Meitene. Jā. Kaut kā jādzīvo ir. Liela ģimene tomēr. Divpadsmit bērnu un māte paralizēta guļ uz gultas. Bet tēvam vairs nav tie gadi, lai vazātos apkārt, ķieģeļus tirgojot.

Tūrists. Jā, jā, mīļais bērns: to visu es tiešām saprotu, bet tici, ka neesmu tik bagāts, lai pabalstītu trūcumā nonākušu ģimeni ar piecdesmit latiem! Te tev būs desmit latu, mīļais bērns, sveicini savus brālīšus un māsiņas, jā – arī, protams, tēti un paralizēto māmiņu. Tici, ka vairāk es nespēju dot!

Meitene. Nu šī varētu būt pirmā iemaksa... vai rokasnauda. Labi – tad te es atstāju ķieģeli un pēc atlikušās naudas summas piekāpšu brītiņu vēlāk.

Tūrists. Nē, nē, – mīļais bērns: neatstāj te nekādu ķieģeli! Es neko no tevis nevēlos pirkt! Tas vienkārši ir labdarīgs ziedojums trūcumā nonākušai daudz bērnu ģimenei!

Meitene. Kungs! Mēs neesam no tiem, kas lūdz žēlastības dāvanas! Mēs pārtiekam tikai no tā, ko ietirgojam! Turklāt mēs esam godīgi tirgoņi: ja klients pirmo iemaksu ir izdarījis, precī nekavējoties nododam viņam lietošanā! (Prom.)

Tūrists. Ei! Bērns!... Traks var palikt. Viņa laikam ir debila. Droši vien, ka no dzērāju ģimenes. Kam citam varētu būt divpadsmit bērnu? (Turpina rosīties.)

6. skats

Meitene (uznāk). Kungs! Tā kā būtu laiks samaksāt atlikušo naudu!

Tūrists. Tā atkal esi tu?

Meitene. Protams. Jums varētu rasties problēmas, meklējot mani, tāpēc es atnācu pati.

Tūrists. Labi. Te tev būs četrdesmit lati! Pārskaiti! Vai ir pareizi?!

Meitene. Precīzi. Paldies par pirkumu, kungs.

Tūrists. Ņem par labu. Es ceru, ka tagad tu iesi?

Meitene. Jā, kungs, es steigšos atdot nopelnīto tēvam – viņš mums ir tāds kā grāmatvedis.

Tūrists. Es saprotu.

Meitene. Visu labu, kungs.

Tūrists. Visu labu, bērns... (Kad meitene prom.) Labi, pieņemsim, ka tā ir maksa par šo pļaviņu. Katrā ziņā. Šāds skaistums ir to vērts! (Turpina iekārtoties.)

7. skats

Meitene (uznāk). Kungs...

Tūrists. Ko?! Tā atkal esi tu?!

Meitene. Es gribētu jums pārdot vēl vienu ķieģeli.

Tūrists. Bet es taču vienu jau nopirku!

Meitene. Ko jūs iesāksiet ar vienu ķieģeli?

Tūrists. Nē, man pilnīgi pietiek ar vienu! Redzi: te ir šis akmens, te – tavš ķieģelis par piecdesmit latiem – pavardam tas ir pilnīgi pietiekami!

Meitene. Bet jūs te no ķieģeļiem varētu sastutēt kārtīgu āra plīti!

Tūrists. Ko?! No kādiem ķieģeļiem! Es te netaisos stutēt nekādu plīti!
Proties taču kaunu, mīļais bērns – nekādus ķieģeļus es no tevis vairs nepirkšu!

Meitene. Bet kāpēc tad mans tētis teica, ka pirsiet?

Tūrists. Tāpēc, ka viņš acīmredzot neko nesajēdz no tamlīdzīgām lietām!

Meitene. Kā nesajēdz? Vai viņš man neteica, ka jūs to pirmo ķieģeli nopirsit par piecdesmit latiem? Un vai viņam nebija taisnība?

Tūrists. Un cik tad šis ķieģelis maksā? Vai arī piecdesmit latus?

Meitene. Nē, šis jau maksā sešdesmit latus – būvmateriālu cenas tagad kāpj.

Tūrists. Un tavs tētis ir pārliecināts, ka par šo ķieģeli es maksāšu sešdesmit latus?

Meitene. Jā – viņš tā teica. Pats saprotat, ka tik liela ģimene no viena pārdota ķieģeļa ilgi nevar iztikt.

Tūrists. Ņem – te tev būs sešdesmit latu!

Meitene. Un cik ķieģeļu jums vēl vajadzēs?

Tūrists. Es domāju, ka ar divdesmit pietiks.

Meitene. Kā jūs tos pirsiet: pa vienam vai visus uzreiz?

Tūrists. Visus uzreiz!

Meitene. Tad man jāaiziet pie kaimiņiem pēc ķerras.

Tūrists. Protams, mīļais bērns! Es saprotu! Ej pēc ķerras! Ej!

Meitene. Tikai sagatavojiet naudu, jo pats saprotat, ka būvmateriālu cenas kāpj! (Prom.)

TŪRISTS ĀTRI SAVĀC MANTAS UN PROM.

8. skats

Meitene (atgriežas). Paldies Dievam! Dabūju gan to ķēmu prom no savas pļaviņas!

BEIGAS

1999